

Dwudziesty pakiet sankcji: UE sygnalizuje utrzymanie kursu pomimo kryzysu energetycznego

Iwona Wiśniewska, Filip Rudnik

23 kwietnia Rada Unii Europejskiej przyjęła 20. pakiet sankcji wobec Rosji. Przede wszystkim zacieśnia on restrykcje nałożone na rosyjski eksport ropy naftowej oraz LNG, w tym te dotyczące funkcjonowania tzw. floty cienia. Ponadto uderza w możliwości realizacji transakcji transgranicznych przez rosyjskie podmioty, w tym z wykorzystaniem kryptowalut, oraz ogranicza dostawy z UE kolejnych towarów, które mogłyby zostać wykorzystane przez sektor zbrojeniowy FR. Przyjęty pakiet zwalcza też mechanizmy obchodzenia nałożonych już sankcji, w tym przez państwa trzecie. Na Kirgistan nałożono zakaz eksportu z UE wybranych maszyn i sprzętu telekomunikacyjnego (m.in. do produkcji dronów) ze względu na jego rolę jako pośrednika w dostarczaniu tych towarów do Rosji. Ponadto na listy sankcyjne wpisano 120 osób fizycznych i prawnych, w tym ponad 20 podmiotów z państw trzecich (m.in. z Chin, Białorusi, Zjednoczonych Emiratów Arabskich, Kirgistanu czy Uzbekistanu), które wspierały rosyjski przemysł zbrojeniowy, kremlowską propagandę czy obchodzenie sankcji (zob. Aneks).

Zatwierdzenie pakietu (z wielomiesięcznym opóźnieniem, pierwotnie zapisy miały zostać przyjęte w rocznicę pełnoskalowej napaści Rosji na Ukrainę) stanowi przede wszystkim sygnał polityczny. Unia Europejska stara się potwierdzić konsekwencję we wspieraniu Ukrainy pomimo problemów w dyskusjach pomiędzy państwami członkowskimi oraz niekorzystnych uwarunkowań zewnętrznych, takich jak wojna w Zatoce Perskiej. Determinacja UE jest w tym przypadku manifestowana nie tylko wobec Rosji, lecz także USA, które na tle kryzysu paliwowego łagodzą restrykcje wobec Moskwy. Dowodem na to jest również objęcie unijnymi sankcjami białoruskich podmiotów – w tym Białoruskiej Kompanii Naftowej (BNK), państwowego eksportera paliw – co jest szczególnie znaczące w kontekście zachodzącego ocieplenia w relacjach Waszyngton–Mińsk.

Komentarz

- **Ostateczną treść pakietu poważnie złagodzano w stosunku do pierwotnej wersji na skutek wewnętrzunijnych sporów, a także braku koordynacji w G7.** UE nie zdecydowała się na uchwalenie zapowiadanego zakazu obsługi (m.in. ubezpieczenia, transportu, serwisowania) rosyjskiego eksportu ropy naftowej i paliw przez podmioty unijne (obecnie jest on dopuszczalny, jeżeli produkt jest sprzedawany zgodnie z unijnym limitem cenowym, tzw. *price cap*). Restrykcji sprzeciwiły się państwa z silną branżą żeglugową (Cypr, Malta, Grecja), których argumentację wzmocnił aktualny kryzys paliwowy związany z blokadą cieśniny Ormuz. Unijna deklaracja wprowadzenia zakazu w

przyszłości w porozumieniu z krajami G7 wskazuje na niskie prawdopodobieństwo jego faktycznego uchwalenia ze względu na odejście w ostatnich miesiącach USA od polityki zaostrzania restrykcji wobec Rosji. Co więcej, utrzymujące się wysokie ceny ropy naftowej na rynku globalnym sugerują, że polityczny moment na wprowadzenie zakazu minął.

- **Objęcie sankcjami handlowymi Kirgistanu demonstruje zmianę unijnego podejścia do walki z procederem obchodzenia sankcji.** Dotychczas restrykcjami obejmowano jedynie pojedyncze podmioty zaangażowane w ten proceder; teraz UE nałożyła ograniczenia na cały kraj. W ciągu czterech lat pełnoskalowej wojny unijny eksport do Kirgistanu towarów wrażliwych zwiększył się ponad ośmiokrotnie. W dużej mierze towary te sprowadzane były na potrzeby rosyjskiego rynku (w tym czasie kirgiski eksport do FR zwiększył się 12-krotnie). Pomimo unijnych próśb władze tego państwa nie podjęły wystarczających środków, aby walczyć z tym procederem. Co ciekawe, w ostatnim roku Kirgistan stał się też ważnym ogniwem w procesie obchodzenia przez FR restrykcji finansowych. W kraju wyemitowana została pierwsza kryptowaluta A7A5, stablecoin przywiązany do rosyjskiego rubla (objęty sankcjami w 19. pakiecie). Obrotem tego tokena zajmowała się m.in. giełda kryptowalut Meer, również funkcjonująca w Kirgistanie, która także wpisana została na listę sankcyjną. Dodatkowo UE, aby ograniczyć dalsze obchodzenie restrykcji finansowych, wprowadziła całkowity sektorowy zakaz współpracy z dostawcami i platformami z siedzibą w Rosji, które umożliwiają transfer i wymianę aktywów kryptograficznych.
- **Zacieśnianie restrykcji wobec LNG sugeruje utrzymanie kursu na odejście od jego importu z Rosji pomimo trudnej sytuacji na rynku.** Wprowadzenie zakazu serwisowania w unijnych portach gazowców oraz lodołamaczy obsługujących wywóz skroplonego gazu z Rosji stanowi dopełnienie pełnego embarga na import tego paliwa, które ma wejść w życie z końcem br. Wraz z deklaracjami przedstawicieli KE sankcyjny zapis świadczy o determinacji UE co do pełnego odejścia od rosyjskiego gazu pomimo zwyżki cen surowca na skutek utraty wolumenów z Zatoki Perskiej. Wprowadzony zakaz znacznie utrudni logistykę rosyjskiego eksportu. Jednostki transportujące LNG z Rosji – będące na ogół własnością firm zachodnich – korzystały bowiem z usług w portach europejskich, gdzie serwisowały statki.

ANEKS

Najważniejsze ograniczenia wprowadzone w 20. pakiecie

Sektor energetyczny:

- UE rewiduje limit cenowy (*price cap*) na rosyjską ropę i paliwa, zapowiadając przy tym wprowadzenie całkowitego zakazu obsługiwanego rosyjskiego eksportu tych produktów (*full ban on maritime services*) na podstawie wspólnego wniosku Wysokiego Przedstawiciela Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa oraz Komisji w wypadku porozumienia krajów G7 i członków tzw. *price cap coalition*;
- UE wprowadza zakaz obsługi oraz serwisowania w unijnych portach gazowców oraz lodołamaczy zaangażowanych w wywóz LNG z Rosji. Zapis obowiązuje od 25 kwietnia 2026

r. dla jednostek zarejestrowanych w FR bądź stanowiących własność rosyjską, zaś od 1 stycznia 2027 r. również dla statków obsługujących Rosję;

- objęcie sankcjami 36 podmiotów z rosyjskiego sektora energetycznego (ale też Białoruskiej Kompanii Naftowej, BNK, państwowego eksportera paliw), wpisanie na listę sankcyjną 46 tankowców tzw. floty cienia oraz rozszerzenie procedury *due diligence*, jeśli chodzi o sprzedaż statków do państw trzecich dla uniknięcia ich odsprzedaży podmiotom obsługującym rosyjski eksport;

- wpisanie na listy sankcyjne dwóch rosyjskich portów (Murmańsk i Tuapse), a także – po raz pierwszy – portu z państwa trzeciego (indonezyjski naftoport Karimun) za obsługę statków floty cienia i reeksport rosyjskiej ropy.

Sektor finansowy:

- kolejne 20 rosyjskich banków pozbawiono dostępu do unijnego rynku (łącznie objętych zakazem jest już 70 instytucji finansowych);

- sankcjami objęto banki z państw trzecich, m.in. z Kirgistanu, Laosu i Azerbejdżanu, pomagające w obchodzeniu przez Rosję sankcji finansowych;

- wprowadzono całkowity sektorowy zakaz transakcji z dostawcami i platformami internetowymi z siedzibą w Rosji, które umożliwiają transfer i wymianę aktywów kryptograficznych;

- wprowadzono zakaz transakcji z użyciem cyfrowego rubla, nad którym pracuje Centralny Bank Rosji, oraz kolejnej kryptowaluty (stablecoin przywiązany do rubla RUBx).

Handel:

- zakazem eksportu do Rosji objęto kolejne towary (m.in. guma, szkło laboratoryjne) o łącznej wartości 365 mln euro;

- zabroniono także importowania z Rosji kolejnych towarów (m.in. złom, skóry futerkowe) o wartości 570 mln euro.

Na listy sankcyjne wpisano ponadto 33 **osoby fizyczne** (m.in. Michaiła Piotrowskiego, wieloletniego dyrektora Muzeum Ermitaż) i 83 **osoby prawne**, w tym kilka rosyjskich rafinerii, firm z sektora zbrojeniowego oraz pośredników i dostawców z państw trzecich (Chin, Zjednoczonych Emiratów Arabskich czy Kazachstanu). Oznacza to zamrożenie aktywów tych podmiotów w UE i zakaz współpracy z nimi, a w przypadku osób fizycznych również zakaz podróżowania do UE.